

Iacobi Menochij

- 4 Emphyteutam licet iurauit soluere singulis annis, non priuari, nisi lapso triennio.
- 5 Emphyteutam, qui iurauit soluere singulis annis, intelligi secundum naturam contractus.
- 6 Emphyteutam qui unico periodo orationis iurauit singulis annis soluere aliter lapso biennio priuari voluit, non cadere nisi lapso biennio.
- 7 Iuramentum, in dubio, sequi naturam contractus.
- 8 Emphyteutam qui simpliciter iurat singulis annis soluere, priuari, si cessat per annum. Contra nu. 9.
- 9 Emphyteutam lapso anno non priuari cum iurat soluere singulis annis.
- 10 Emphyteutam lapso anno priuari, cum iurat ita soluere, nempe singulo anno, & attendere, ac obseruare.
- 11 Clausulam, in obligationibus instrumentorum, promisit praedicta omnia & singula, habere vim diuisiunam.
- 12 Generalem promissionem, & responsum, differre a simplici.
- 13 Iuramentum de veritate in fine instrumenti positum, referri ad omnia quae principaliter, & incidenter scripta sunt.
- 14 Iuramentum de obseruando contractum, non impedire exceptionem simulationis.
- 15 Compromittentes approbantes omnia & singula pronuntiata, approbase expresse laudum.
- 16 Iuramentum specialiter interpositum in promissione, deferre a generali quod solet poni in fine.
- 17 Iuramentum afficere haredem. nu. 18.
- 18 Iuramentum afficere haredem quoad paenam temporalem.
- 19 Iuramentum non afficere haredem quo ad paenam spiritualem. nu. 21.
- 20 Iuramentum interpositum super actu transitorio ad haredes, transire ut sequelam, una cum actu.

Initium à Domino.

CONSILIVM MCXCVIII.

- 1 Et apud interpretes nostros controuersa disceptatio illa, an t̄ emphyteuta, qui primū conuenit, pactusque est cum domino dire cti, quod si cessauerit soluere canonem per biennium, vel triennium, cadat ipso iure ab emphyteusi: & deinde etiam promisit idem emphyteuta soluere ipsum canonem singulis annis certa die. Et tandem inter alias clausulas scriptas in inuestitura adiecta haec fuit. Et praedicta partes iurant attendere, & obseruare praedicta omnia, &c. an inquam, si t̄ emphyteuta non soluit canonem vno anno, priuari possit ipsa emphyteusi? Et quidem hac in disputatione tres sunt opiniones.
- 2 Prima est eorum, qui scriptum reliquerunt, iuramentum ab emphyteuta t̄ præstitum, de sic soluendo, operari, vt cessante solutione vnius anni, emphyteuta iuste priuatur ipsa emphyteusi. Hac in opinione fuerunt quatuor & triginta Doctores, me cum eis numerato. Ita sanè.
- 3 Baldus in cap. querelam. nu. 2. de iureiur. qui huius traditionis primus auctor fuit.
- 4 Felinus eodem in loco. num. 8.
- 5 Alex. in consi. 85. lib. 1. & in l. si quis maior. num. 9. C. de transactio.
- 6 Crotius in consi. 281. nu. 12. & 13. lib. 3.
- 7 Barbaria in cap. potuit. num. 30. de locato.
- 8 Riminaldus sen. in l. si quis maior. colum. vlt. C. de transactionibus.
- 9 Antonius Corsetus in tract. de iuramento, & eius pri-

- uilegijs, in undecimo priuilegio, & in suis singularibus in verbo emphyteuta.
- 10 Iason in l. quod te. nu. 15. ff. sic certum peta. in auth. qui rem. nu. 11. versi. tertio limita. C. de Sacrosan. Eccles. in l. si quis maior. nu. 12. C. de transact. qui dixit traditionem hanc esse veriorem, & in l. 2. nu. 47. de iure emphyt.
- 11 Ludouicus Bologninus in consi. 31. col. 3.
- 12 Curtius senior in repet. d. l. si quis maior. numero 18. qui dixit, se sibi in practica obtinuisse, eti postea. numero 19. fe. disputationis gratia, sentire contrarium.
- 13 Decius in auth. qui rem. nu. 10. C. de Sacrosan. Eccles. & in cap. ex parte. nu. 7. de rescriptis.
- 14 Curtius junior in eadem l. si quis maior. numero 19. qui testatur, multoties seruatam fuisse hanc Baldi traditionem.
- 15 Gratius in consi. 81. nu. 3. in fine lib. 1.
- 16 Thomas Parpalea in repet. eiusdem. l. si quis maior. numero 11.
- 17 Cagnolus in ead. l. si quis maior. nu. 32.
- 18 Antonius Petruca in repetitio. l. 1. num. 236. ff. de iureiurando.
- 19 M. Antonius Baueria in tract. de priuilegijs iuramenti, in decimo casu 45.
- 20 Beroius in consi. 126. nu. 7. lib. 1.
- 21 Guilielmus Benedictus in cap. Raynutius. in verbo, testamentum, il 3. nu. 27. de testamen.
- 22 Marsilius in sing. 226. dixit, esse doctrinam singularem.
- 23 Thomas Ferratus in cautela. 20.
- 24 Gozadinus in consi. 57. num. 10. & nu. 19. vbi dixit, esse communem sententiam, & idem in consilio 69. numero 9.
- 25 Cassiodorus in decis. 2. nu. 7. tit. de iureiurando.
- 26 Vegius in consi. 68. nu. 94.
- 27 Natta in consi. 426. nu. 21. & in consi. 479. numero 11. lib. 3.
- 28 Laurentius Chricouius in suis communibus opinionibus, centuria secunda, conclus. 7.
- 29 Redoanus in tract. de rebus Ecclesiæ non alienādis. quæst. 24. cap. 3. nu. 5.
- 30 Rolandus in consi. 6. nu. 41. in consi. 8. nu. 41. in consi. 77. nu. 18. lib. 1. & in consi. 25. num. 23. lib. 2. & in consi. 69. nu. 43. libro 4.
- 31 Aurelius Corbulus in tract. de causis, ex quibus emphyteuta iure suo priuetur. tit. de causa priuationis ob non solutum canonem, ampliatione 40. nu. 5. qui. nu. 3. in fine dixit, ab hac opinione non esse recedendum consulendo, & iudicando.
- 32 Vincentius Hondeideus in consi. 56. num. quarto. lib. primo.
- 33 Joseph Ludouicus in decisionibus Perusini. decis. 22. num. 14.
- 34 Caspar Barzius in decisionibus Rotæ Bononiensis. decis. 16. nu. 3.
- 35 Ego ipse in consi. 460. nu. 10. lib. 5.
- 36 Et huius quidem receptissimæ opinionis ratio est, quia emphyteuta non soluendo per annum, securi iureiurando soluere promisit, efficitur per iurum, & consequenter priuatur omni suo iure, iuxta l. si quis maior. C. de transactio. quæ locum habet non solum in transactio, sed etiam in quovis alio contractu, sicuti infra dicemus.
- 37 Secunda est opinio, præcedenti omnino contraria, quod scilicet emphyteuta, t̄ qui iurauit soluere canonem, ob defectum solutionis vnius anni priuatus non

Consilium MCXCVIII.

177

- non censetur ipsa emphyteusi. Hanc opinionem probarunt septem ij Doctores, nempe
- 1 Curtius senior in repet. l. si quis maior. num. 19. C. de transactionibus.
- 2 Berous in cap. potuit. num. 56. de locato.
- 3 Ripa in cap. 2. nu. 21. & 22. de rescriptis, qui tandem dixit, cogitandum esse.
- 4 Alciatus in dicta l. si quis maior. num. 8.
- 5 Ioannes Bolognetus, ibidem. num. 29.
- 6 Didacus Couartuuia in c. quamvis, in prima parte. §. 4. num. quinto. versi. contraria sententia. de pact. in sexto.
- 7 Julius Clarus in §. emphyteusis. quæstio. 8. versic. & hæc quidem.
- 8 Ea ratione, & argumento ij moti sunt; quod t̄ emphyteuta, qui iureiurando soluere singulis dicitur promisit secundum naturam contractus, quam ipsum iuramentum sequitur. l. vlt. C. de non numer. pecunia. Porro natura emphyteusis est, vt per cessationem bienij, vel triennij, emphyteuta suo iure priuetur. Non ergo iuramentum operati posse videtur, vt emphyteuta priuetur, si per annum non soluit. Quæ sanè ratio non satis concludit: cum emphyteuta nō priuatur hoc in casu ob cessationem, sed propter per iurum, vt adiuit Ripa in dicto cap. 2. num. 20. versic. eti dixerat de rescriptis.
- 9 Tertius est casus, quando emphyteuta t̄ unica verborum structura promisit suo iuramento soluere singulis annis certam summam, vt puta decem aureos pro canone. Hoc casu (inquit Seraphinus in d. priu. 84. num. 10. vers. tertius est) si emphyteuta cessauerit primo, vel secundo anno à solutione illius summa non priuatur emphyteusi, sed expectari debet biennium, vel triennium. Ratio est (scribit Seraphinus) quia hoc casu tempus singulorum annorum non est adieci solutioni, sed quantitat, vt scilicet appareat, quantum quilibet anno soluendum sit. Hic casus mihi non satis probatur; cum promissio hæc duo in se contineat, nempe quod emphyteuta pro canone soluat decem aureos, & quod soluet singulis annis, vt simili in casu respondit Vlpia. in l. Celsus. in princ. ff. de arbitris, quod iussus date inter Calendas Septembres, dicitur iussus duo facere, nempe dare, & intra Calendas dare. Et similibus exortant Ruinus in consi. 134. nu. 13. lib. 2. Fel. in c. 1. num. 28. de iureiur. & Ripa in l. si insulam. num. 56. de verb. oblig.
- 10 Quartus est casus à me aliquando consideratus, quædo t̄ emphyteuta simpliciter promisit soluere singulis annis canonem. deinde ad finem instrumenti emphyteusis apposita fuit clausula, quæ frequetissimè adscribitur solet his verbis. Quæ quidem praedicta omnia, & singula promiserunt suo cum iuramento dictæ partes attendere, & obseruare, & non contrauenire. Hoc etenim casu dicendum videtur, quod si emphyteuta cessat primo, vel secundo anno soluere canonem, amittat emphyteusim, atque ita quod hic casus non differat à secundo supra relato: cum ita hic, vt ibi promissio facta fuerit simpliciter pro singulis annis; non adieci illis verbis; quod si cessauerit ipse emphyteuta per biennium, vel triennium cadat à iure suo. Sic quoque hoc in casu, vt in illo secundo iurauit emphyteuta soluere. Nam illa verba, praedicta omnia, & singula, habent t̄ virtutem diuisiunam, sicuti scribunt Baldus in l. 2. col. 2. versic. ex quibus. C. de probatio. & in l. 1. num. 45. in fine. C. de ijs, qui accus. non poss. & in consi. 461. inter Ioannem. prope finem. lib. 1. Are. in consi. 114. propè finem. vers. si vero moniales & Curtius iun. in consi. 74. supra relatus in secundo casu. Et propterea operatur clausula haec idem quod si emphyteuta iurasset specialiter, se solutum canonem singulis annis. Et accedit quod docuit Bartol. in l. si cui. §. si à filio. num. 1. de leg. primo. cum dixit, quod si accusatus

Liber Duodecimus.

Gg 3 de

de adulterio commisso, cum Scia vxore Titij respon-
dit tu simPLICITER, se carnaliter cognouisse dictam Sa-
jam, non dicitur confessus, illam esse vxorem Titij :
fecis vero si respondit generaliter, nempe, vera esse
omnia dicta, & scripta in accusatione : quia tunc ge-
neralia illa verba referuntur ad ea, quae specialiter con-
tinentur in ipsa accusatione, quod scilicet illa Saia est
vxor Titij. Et Bartol. secutus ad rem nostram respon-
dit Alex. in consi. 17. nu. 2. lib. 3. quod hae tu clausula
posita in fine instrumenti promissio iurauit, omnia,
& singula in instrumento contenta esse vera, refertur
ad omnia, quae principaliter, & incidenter scripta vera
sunt in ipso instrumento. Et Aret. ac Alexandru se-
ti sunt Neuizanus in consi. 8. nu. 27. Ruinus in consi.
10. nu. 1. lib. 1. in consi. 103. num. 1. lib. 4. Thomas
Ferratius cauta*la*, 20. col. 2. & Parisius in consilio 97.
num. 91. lib. 1. qui referret etiam Ancha: in consi. 226.
num. 3. qui consuluit, eum, qui in principio instrumen-
ti contractus afferuit, se esse & tate maiorem; & dein
de in fine ipsius instrumenti, iurauit, praedicta omnia,
& singula esse vera; dicitur iurasse etiam specialiter se
maiorem esse. Et praedictos secuti sunt Seraph. in tra-
cta de privilegiis iuramenti. priu*l*. 49. num. 41. Ca-
esar Barzius in deci. 16. num. 20. Et his accedit Calde-
rinus, in consi. 1. in tit. de iure iurant. qui respondit, eu,
qui iurauit tu simPLICITER, se obseruaturum contractu
non prohiberi opponere exceptionem simulationis :
fecis vero si iurauit, omnia & singula esse vera, & vel-
le ea seruare. Et Calderinum in specie huius casus al-
legare voluit Ripa, in dicto cap. 2. num. 20. de rescri-
psi. & simili in casu Corneus in consi. 125. num. 7.
15 & 8 lib. 2. affirmat, quod si compromittentes tu ap-
probarent omnia, & singula pronuntiata in laudo ab
arbitris, dicuntur approbasse omnes qualitates expre-
sse in ipso laudo. Et haec quidem est recepta opinio ad-
uersus Geminianum in consi. 83. in fine, dum dixit,
verba hae, & iurauerunt obseruare omnia, & singula co-
tentia in arbitrio, significare, sic iurantes non iurasse
specifice, sed simPLICITER; & ob id simplex hoc iura-
mentum non dicetur approbare dispositionem; sed
de Geminiani responso dubitat Crauetta in consilio
241. col. 9. versi. quinto respondeo; dum dicit, videri
sibi assignari non posse rationem differentia inter vna
& alteram iuramenti formam. Ita pariter aduersus co-
mune sententiam loquuntur Ripa in l. 2. §. voluntate.
nu. 18. in fin. ff. soluto matrimonio, & Didacus in
lib. 3. varia. resolut. cap. 17. num. 5. in fine, dum consti-
tuunt differentiam inter iuramentum tu specialiter in-
terpositum in ipsa promissione; & illud generaliter scri-
ptum in fine instrumenti. His repugnare receptam
opinionem testatur Barzius praetato in loco.

Ceterum eti communis est haec doctoru traditio,
dura tamen, & rigor plena videri potest omnibus,
qui norunt, has clausulas vsu, & c&lsuctudine notario-
rum scribi sole in instrumentis, & earum effectus ab
ipsis notariis non declarari contrahentibus, qui existi-
mant esse intelligendas, quod si ipse emphyteuta ces-
sabit per biennium, vel triennium a solutione, priue-
tus suo iure, secundum iuris communis dispositionem,
non autem si per annum tantum, facile in hoc laqueu
possunt incidere. Notariorum itaque munus erit cer-
tores reddere contrahentes, quanti referat, sic promi-
tere, & iurare.

Altera atque ita secunda est dubitatio, admisso, quod
iuramentum tu operetur effectum supra memoratum
aduersus emphyteutam, qui iurauerat, an idem opera-
ri debeat contra eius haredem, & successorem in ipsa
emphyteusi. Et quidem, omisa longa disputatione, &
controversia ex ultimo distinguendo esse tres casus; si
cuti distinguunt Thomas Parpalea, & Cagnolus in l.

S V M M A R I V M .

- 1 Alienari posse prædia Ecclesia, sine solemnitatibus, in evidentem utilitatem. nu. 2.
- 3 Mulieres in evidentem utilitatem posse contrahere, non seruatis solemnitatibus.
- 4 Vasallum posse in evidentem utilitatem, sine licentia domini, alienare.
- 5 Ecclesiam & equari minori. Contra. nu. 7.
- 6 Minorem non posse sine solemnitatibus, etiam in evidentem utilitatem alienare.
- 7 Ecclesiam non parificari minori.
- 8 Ecclesiæ utilitatem evidentem in alienatione, ita esse debere, ut sit clara.
- 9 Executores testamenti, posse ipsius dispositionis mutare formam, non substantiam, ex insta tamen causa numero 10.
- 11 Testatoris mentem, omnino vel uno, vel aliò modo adimplendam.
- 12 Posset, significare arbitrium.
- 13 Copulatorum concursum, non requiri.
- 14 Copulam, reponi in alternatiuam.
- 15 Clericos non posse dici pauperes.
- 16 Executores testamenti, pecuniam pro adiuvando hospitale, non posse convertere in capellam pro religiosis.
- 17 Legatum pro Missis, non posse mutari.
- 18 Legatum pauperibus, dici ad pios usus.
- 19 Legatum pro virginibus egenis dotandis, dici ad pios usus.

Initium à Domino.

C O N S I L I V M M C X C I X .

De prima proposita dubitatione respondendum est, præsumum Magnificum Commune, posse alienare prædicta bona testatoris absque aliqua solemnitate in evidentem, & claram maiorem utilitatem piorum locorum, pro quibus testator reliquit ipsa bona. Quandoquidem à fortiori alienari tu possunt prædia ecclesiæ, omissis solemnitatibus à iure requisitis, quando evidens maior utilitas inde prouenit. Sic quāplurimi longa serie, ordine tumultuario, relati, ab Antonio Gabriele in lib. 3. conclusionem. tit. de rerum alienatione, conclusio-
ne prima. num. 1. quos ego meliore ordine referam, & alios adiungam. Ita sanè

Accursius in l. cùm ij. §. eam transactionem. ff. de transact.

Baldus in l. contra iuris. in princ. num. 2. ff. de pactis, & in l. quicunque. num. 2. versi. Si autem causa. C. de bonis, quæ liberis.

Angelus in dicto §. eam transactionem. num. 3.

Albericus in auth. hoc ius porrectum. nu. 19. in fine. C. de sacros. ecclæs.

Ancharanus in consi. 197. incipit. Subtiliter, & ad ple-
num. nu. 2. & 3. qui respondit de bonis ecclesiæ, & ho-
spitalis, quorum alienationem prohibuerat, qui ipsi hospitali ea donauerat.

Castren. in consi. 270. dubitat nunquid hospitale, col. 1. versi. Sed in contrarium. lib. 1. qui in claris re-
spondit de alienatione rei immobilis reliqua hospitali-
cum, prohibitione alienationis.

Alex. in additionibus ad Bartolum in l. cùm lex. in fi-
ff. de fidei. & ad Baldum in l. neque. C. de contrah.
& committen. stipul.

Barba, in consi. 35. col. pen. lib. 2. in consi. 61. col. 3. in
consi. 86. col. 3. & in consi. 91. col. 4. lib. 3.

Cappolla in consi. 14. colum. 2. versi. Secundo etiam probatur.

Iason. in l. Barbarius. num. 8. ff. de officio Prato. in l.
contra iuris. in princ. num. 9. ff. de pactis. in Liuris. in
§. quod ex conventione. §. si pupillus. in fine.
& in l. qui iurasse. col. 1. ff. de iure iura. in l. non eo mi-
nus.